

estis tre inteligenta kaj lingve talenta. Li asertis, ke li estis ellaborinta propran lingvoprojekton „Adjuvanto”, kiun li tamen forĵetis por iĝi fidela apoganto de Esperanto. Fakte, li estis la unua franca esperantisto, lerninta la lingvon jam en 1888; en 1892 li eldonis la unuan francan lernolibron „Langue Universelle Esperanto. Manuel complet” kaj en 1893 esperantlingvan preĝlibron por katolikoj. Li fondis „Société pour la propagation de l’Espéranto” kun le revuo *L’Espérantiste* en 1898 (vd ĉapitron 8). Li ankaŭ verkis la unuan plenan gramatikon de Esperanto kaj serion de lernolibroj kaj vortaroj, inklude de „Commentaire sur la grammaire de la langue internationale Espéranto” en 1900. Dum dudeko da jaroj li estis tre fidela kaj konservema samideano, ekz. en 1894 li klare kontraŭis reformojn de Esperanto. Lia ununura malkonsento kun Zamenhof ne koncernis la lingvon, sed la religieman homaranismon – De Beaufront estis pia katoliko kaj intencis uzi Esperanton nur kiel racian kaj komercan lingvon sen interna ideo. Cetere li rezonis ankaŭ pri la internacia uzo de la latina lingvo. Lia konvertiĝo al Ido venis neatendite. Laŭ aktualaj informoj, li nur faris amikan servon al Louis Couturat, kiu, kiel la sekretario de la Delegitaro kaj ties Konstanta Komitato, ne rajtis prezenti propran projekton. La aŭtoro pseŭdonomata „Ido” devintus resti anonima, sed pro unu letero missendita de Couturat al Jespersen (vd la ĉapitron 12), tiu ĉi konkludis, ke „Ido” estas De Beaufront. Sub la minaco de skandalo, Couturat interkonsentis kun De Beaufront pri ties rolo de „pajlohom” kiel aŭtoro de Ido. En la Esperanto-Muzeo kaj Kolekto por Planlingvoj en Vieno troviĝas kelkaj leteroj eldirantaj, ke De Beaufront rifuzis la kunaŭtorecon de Ido. Post la frua morto de Couturat, li tamen restis fidela al Ido kaj eĉ publikigis ties gramatikon *Kompleta Gramatiko Detaloza* en 1925.

10.3. Ido-movado

Flanke de la Esperanto-movado formiĝis ankaŭ la Ido-movado kiel socia fenomeno pluportanta la lingvon. Al Ido transiris pluraj esperantistaj societoj, precipe tiuj de Romanaj landoj. Baldaŭ eldoniĝis la unuaj lernolibroj, vortaroj kaj propagandaj broŝuroj, kiel ekz. *Les vrais principes de la langue auxiliaire* (La veraj principoj de la helpa lingvo), eldonita de „Ido” en Parizo. En februaro 1908, Couturat fondis la revuon *Progreso*, kiu „konsakrasas a la propago, a la libera diskuto ed a la konstanta perfektigo di la linguo internaciona” kiel oficiala organo de *Uniono di l’Amiki di la Linguo Internaciona* (ULI). La Delegitaro estis oficiale malfondita en decembro 1909 kaj por la diskutoj kaj decidoj fondiĝis *Akademio di Ido* sub gvido de Otto Jespersen, kun Louis Couturat kiel sekretario. Kiel oficiale esprimite en la subtitolo de *Progreso*, tiu ĉi revuo publikigis kaj proponojn/demandojn de idistoj, kaj la sekvajn diskutojn, kaj la findecidojn aŭ respondojn de la Akademio. En marto 1912 la Akademio decidis, ke dum certa tempo oni ne plu ion aldonu kaj aliigu, por ke la lingvo trankvile elproviĝu. En 1913 estis realigitaj kelkaj reformoj kaj por 1914–1924 oni antaŭvidis la stabiligan periodon, dum kiu oni koncentriĝis al pluevoluigo de la vortaro. Aperadis lernolibroj kaj vortaroj, ekz. de Ferdinand Weber, de Karl Janotta, de Kurt Feder kaj Friedrich Schneeberger, de Heinz Jakob.

La tempo de la unua mondmilito, post la neatendita morto de Couturat, alportis malstabilecon al la movado. Louis de Beaufront, kiu transprenis la gvidon de la Akademio, ne posedis la saman prestiĝon kaj aŭtoritaton kiel Couturat. Aperadis novaj reformoj de Esperanto. René de Saussure ellaboris en 1920 projekton „Esperantido” por kompromise